

UDRUŽENJE ZA UJEDINJENE NACIJE SRBIJE

Informativno-obrazovna kampanja
„RIO+20: budućnost koju hoćemo”

RIO+20
budućnost
koju hoćemo

Konferencija Ujedinjenih nacija o održivom razvoju RIO+20

RIO+20

United Nations Conference
on Sustainable Development

„RIO+20: 7 ključnih pitanja”

Konferencija Ujedinjenih nacija o održivom razvoju (UNCSD) organizuje se u skladu sa Rezolucijom Generalne skupštine 64/236, a održaće se u Brazilu od 20-22. juna 2012. godine, povodom 20. godišnjice Konferencije UN o životnoj sredini i razvoju (UNCED) u Rio de Žaneiru 1992. godine i 10. godišnjice od Svetskog samita o održivom razvoju (VSSD) u Johannesburgu.

Konferencija će se fokusirati na dve teme:

- zelena ekonomija u kontekstu održivog razvoja i iskorenjivanja siromaštva i
- institucionalni okvir za održivi razvoj.

Održivi razvoj zadovoljava potrebe današnjice bez ugrožavanja mogućnosti budućih generacija da zadovolje svoje potrebe. Viđen kao vodeći princip za dugoročni globalni razvoj, održivi razvoj se sastoji od tri stuba: ekonomski razvoj, društveni razvoj i zaštita životne sredine.

Tokom priprema za Konferenciju „RIO+20” istaknuto je sedam oblasti koje imaju prioritetnu pažnju. To su: pristojan posao, energija, održivi gradovi, bezbednost hrane i održivi agrar, voda, okeani i spremnost u slučaju prirodnih katastrofa.

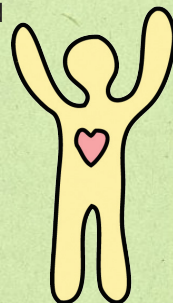

Dobri poslovi

Privredna recesija je uzela veliki danak u pogledu kvantiteta i kvaliteta radnih mesta. Trenutno je 190 miliona ljudi nezaposleno, a dodatnih 500 miliona moraće da traži radna mesta u narednih 10 godina. Ekonomska i socijalna politika u cilju stvaranja unosnih poslova su od ključne važnosti za jedno dobro uravnoteženo društvo. Rad bi trebalo da bude usklađen sa potrebama životne sredine. **Zelena radna mesta** u poljoprivredi, industriji, uslugama i administraciji doprinose očuvanju ili obnovi životne sredine. **Zelena radna mesta** takođe mogu

pomoći u osiguravanju biološke raznovrsnosti, smanjivanju potrošnje energije, smanjivanju emisije ugljen-dioksida usled privrednih aktivnosti i smanjivanju svih oblika otpada i zagađenosti.

Činjenice i podaci

- 1.3 milijardi ljudi zarađuje manje od 2 dolara dnevno, što za njih znači siromaštvo i zavisnost,
- više od 2.3 milijarde zelenih radnih mesta otvoreno je poslednjih godina u sektoru obnovljive energije,
- poljoprivreda je i dalje pojedinačno najveći poslodavac na svetu.

Održiva energija za sve

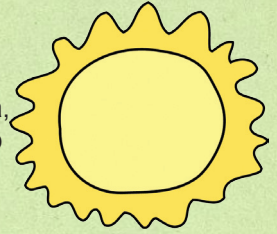

Energija je od centralne važnosti za gotovo svaki veliki izazov i mogućnost sa kojima se svet danas suočava. Bez obzira da li je to zbog radnih mesta, bezbednosti, klimatskih promena, proizvodnje hrane ili povećanja prihoda, pristup energiji za sve je od ključne važnosti.

Održiva energija je mogućnost za promenu života ljudi, privrede i cele planete.

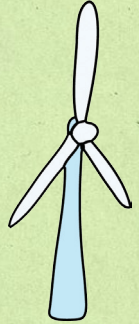
Generalni sekretar Ujedinjenih nacija Ban Ki Mun predvodi inicijativu

Održiva energija za sve radi obezbeđivanja univerzalnog pristupa savremenim energetskeim uslugama, poboljšanja efikasnosti i povećanja korišćenja obnovljivih izvora energije.

Činjenice i podaci

- jedan od pet stanovnika Zemlje i dalje nema pristup električnom osvetljenju,
- 3 milijarde ljudi oslanja se na drvo, ugalj, ili životinjske otpatke za potrebe kuvanja i grejanja,
- korišćenje energije dominantno doprinosi klimatskim promenama i na nju otpada 60% ukupne globalne emisije gasova koji izazivaju efekat staklene bašte,
- smanjivanje udela ugljenika u energiji je ključni, dugoročni cilj kada je reč o klimi.

Održivi gradovi

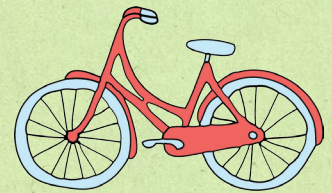

Gradovi su čvorišta ideja, trgovine, kulture, nauke, produktivnosti, društvenog razvoja i još mnogo toga. U najboljem slučaju, oni su omogućili ljudima da društveno i ekonomski napreduju.

Međutim, mnogi izazovi postoje za održavanje gradova na način kojim bi se nastavilo otvaranje novih radnih mesta i stvaranje prosperiteta, a da se ne iscrpljuju zemlja i resursi. Česti izazovi za gradove su prenatrpanost,

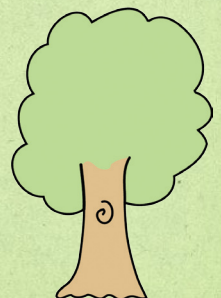
nedostatak novca za obezbeđivanje osnovnih službi, nedostatak adekvatnih stanova i sve lošija infrastruktura.

Izazovi sa kojima se gradovi suočavaju mogu se prevazići na načine koji bi im omogućili da nastave da napreduju i razvijaju se, uz poboljšanje korišćenja resursa i smanjivanje zagađenosti i siromaštva. Budućnost kakvu želimo obuhvata gradove koji pružaju mogućnosti, obezbeđuju pristup osnovnim službama, energiji, stanogradnji, saobraćaju i više toga za sve.

Činjenice i podaci

- polovina čovečanstva, 3.5 milijarde ljudi danas živi u gradovima,
- do 2030. gotovo 60% svetskog stanovništva živeće u urbanim zonama,
- 95% širenja gradskih područja narednih decenija biće u nerazvijenim zemljama,
- 828 miliona ljudi danas živi u siromašnim četvrtima i taj broj se stalno povećava,
- gradovi u svetu obuhvataju samo 2% zemlje na planeti, ali na njih otpada 60-80% potrošnje energije i 75% emisije ugljen dioksida,
- brza urbanizacija vrši pritisak na slatkovodne resurse, kanalizaciju, životnu sredinu i javno zdravstvo,
- visoka gustina naseljenosti u gradovima doprinosi smanjenju potrošnje resursa i energije, kroz efikasnost i tehnološke inovacije.

Bezbednost hrane i održiva poljoprivreda

Sada je vreme da se ponovo promisli kako se razvijamo, delimo i trošimo našu hranu.

Ako se radi na odgovarajući način, poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo mogu da obezbede hranljivu ishranu za sve i da stvore pristojan prihod uz podršku razvoju seoskih područja u čijem centru je čovek i osiguraju zaštitu životne sredine.

Ali, sada se tlo, slatkovodni izvori, okeani, šume i biološka raznolikost brzo uništavaju. Klimatske promene predstavljaju još veći pritisak na resurse od kojih zavisimo.

Duboka promena globalnog sistema hrane i poljoprivrede je potrebna ako želimo da prehranimo 925 miliona gladnih danas u svetu i dodatnih 2 milijarde ljudi koliko se očekuje do 2050.

Sektori hrane i poljoprivrede nude ključna rešenja za razvoj i od centralne su važnosti za iskorenjivanje gladi i siromaštva.

Činjenice i podaci

- poljoprivreda je pojedinačno najveći poslodavac na svetu, obezbeđuje sredstva za život za 40% svetske populacije. To je najveći izvor prihoda i radnih mesta za siromašna, seoska domaćinstva,
- male farme, od kojih većina i dalje zavisi od količine kiše, obezbeđuju do 80% hrane u zemljama u razvoju pa je ulaganje u njih važan način da se poveća proizvodnja hrane,
- od 90-tih, 75% raznovrsnosti useva je izgubljeno na poljoprivrednom zemljištu. Bolje korišćenje poljoprivredne biološke raznolikosti može doprineti hranljivijoj ishrani, povećati zaradu za zajednice koje žive od agrara i dovesti do otpornijih i održivijih sistema u ratarstvu.

Voda za ceo svet

Čista voda koja je dostupna svima predstavlja suštinski deo sveta u kome hoćemo da živimo. Postoji dovoljno slatkovodnih izvora na planeti da bismo to ostvarili.

Ali, zbog loše privrede ili slabe infrastrukture, svake godine milioni ljudi, većinom deca, umiru od bolesti u vezi sa neadekvatnim snabdevanjem vodom, sanitarnim uslovima i lošom higijenom. Nedostatak vode, njen slab kvalitet i neadekvatni sanitarni uslovi negativno utiču na bezbednost hrane, način izdržavanja za život i na mogućnosti za obrazovanje siromašnih porodica širom sveta.

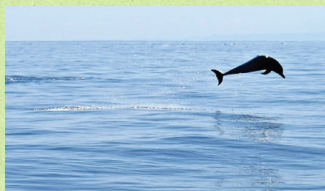
Suša muči neke od najsiromašnijih zemalja sveta, kao i sve veća glad i pothranjenost. Do 2050, barem jedna od četiri osobe će verovatno živeti u državi koja će biti pogođena hroničnom ili povremenom nestašicom sveže vode.

Činjenice i podaci

- 1.7 milijardi ljudi dobilo je pristup bezbednoj pijaćoj vodi od 1990-te, ali 884 miliona ljudi je i dalje bez nje,
- 2.6 milijarde ljudi nema pristup osnovnim sanitarnim uslugama kao što su toaleti,
- svakoga dana u proseku 5 hiljada dece umire zbog bolesti koje se mogu sprečiti, a uzrokovane su vodom ili lošim sanitarnim uslovima,
- hidroenergija je najvažniji i najšire korišćeni oblik obnovljivih izvora energije i predstavlja 19% ukupno proizvodnje struje širom sveta,
- oko 70% celokupne dostupne vode koristi se za navodnjavanje,
- na poplave otpada 15% svih smrtnih slučajeva vezanih za prirodne katastrofe u svetu.

Okeani

Okeani, njihova temperatura, hemijski sastav, strujanja i život u njima upravljaju globalnim sistemima koji čine Zemlju naseljivom. Kišnica, pijaća voda, vreme, klima, obala, veliki deo hrane, čak i kiseonik u vazduhu koji udišemo na kraju obezbeđuju i regulišu mora. Kroz istoriju, okeani i mora bili su od vitalne važnosti za trgovinu i saobraćaj. Pažljivo upravljanje tim vitalnim globalnim resursom je ključno za održivu budućnost.

Činjenice i podaci

- okeani prekrivaju $\frac{3}{4}$ površine Zemlje, sadrže 97% vode i predstavljaju 99% životnog prostora na planeti,
- opstanak preko 3 milijarde ljudi zavisi od morske i obalske biološke raznovrsnosti
- na globalnom nivou, tržišna vrednost morskih i obalskih resursa i industrije procenjena je na 3 hiljade milijardi dolara godišnje ili oko 5% globalnog bruto-društvenog proizvoda,
- okeani sadrže gotovo 200 hiljada utvrđenih vrsta, ali se zapravo taj broj može meriti milionima,
- okeani apsorbuju oko 30% ugljen-dioksida koji naprave ljudi, smanjujući posledice globalnog zagrevanja,
- okeani služe kao najveći izvor proteina na svetu sa više od 2.6 milijardi ljudi koji zavise od njih kao svog osnovnog izvora proteina,
- morski ribolov direktno ili indirektno upošljava više od 200 miliona ljudi,
- subvencije za ribolov doprinose brzom nestajanju mnogih vrsta ribe i sprečavaju napore da se sačuvaju i obnove ribogajilišta u svetu i radna mesta u vezi sa time, uzrokujući da ribogajilišta u okeanima prihode 50 milijardi dolara manje svake godine nego što bi mogla,
- 40% okeana teško je pogođeno aktivnostima čoveka, uključujući zagađenost, smanjenje ribogajilišta i gubitak obalskih staništa.

Društva otporna na prirodne katastrofe

Katastrofe koje izazivaju zemljotresi, poplave, suše, uragani, cunami, itd. mogu imati razorne posledice po ljude, životnu sredinu i privredu.

Međutim, otpornost – sposobnost ljudi i mesta da izdrže te posledice i brzo se oporave – ostaje moguća. Pametan izbor nam pomaže da se oporavimo posle katastrofa, dok nas loš izbor čini još ranjivijim. Ti izbori su povezani sa time kako uzgajamo našu hranu, gde i kako gradimo kuće, kako

funkcionišu naši finansijski sistemi, šta učimo decu u školi, itd.

Uz ubrzani tempo dešavanja katastrofa dolazi i veći danak po živote ljudi i imovinu, viši stepen koncentracije ljudskih naselja, pa pametna budućnost znači planiranje unapred i oprez.

Činjenice i podaci

- više od 226 miliona ljudi pogođeno je prirodnim katastrofama svake godine,
- od 2000. do 2010. ekonomska šteta kao rezultat katastrofa iznosila je oko hiljadu milijardi dolara,
- manje od 0.7% ukupne humanitarne pomoći odlazi na smanjivanje rizika od prirodnih katastrofa,
- od 33 grada koji će imati više od 8 miliona stanovnika do 2015., 21 se nalazi u obalskim područjima,
- verovatnoća da žene i deca stradaju tokom prirodne katastrofe je 14 puta veća u odnosu na muškarce,
- više od 680 hiljada ljudi poginulo je u potresima od 2000. do 2010. zbog loše pravljenih zgrada,
- od 1980. suša i glad odneli su gotovo 558 hiljada života i uticali na još 1.6 milijardi ljudi,
- u Istočnoj Aziji i Pacifiku, rizik od stradanja usled poplava i ciklona smanjio se za $\frac{2}{3}$ od 1980-te,
- u proseku 102 miliona ljudi pogođeno je svake godine poplavama, 37 miliona ciklonima, uraganima ili tajfunima i gotovo 366 hiljada ljudi odronima zemlje,
- od 3.3 miliona nastradalih u prirodnim katastrofama u poslednjih 40 godina većina je iz siromašnih zemalja.

U okviru informativno-obrazovne kampanje „RIO+20: budućnost koju hoćemo”
Udruženje za Ujedinjene nacije Srbije izvršilo je prevođenje i adaptaciju teksta sa zvaničnog sajta
The UN Conference on Sustainable Development (UNCSD) - <http://www.uncsd2012.org>
Brošura je štampana uz pomoć Programa UN za razvoj (UNDP) u Srbiji, www.undp.org.rs

Priprema i distribucija: UDRUŽENJE ZA UJEDINJENE NACIJE SRBIJE, Makedonska 22, Beograd, www.unaserbia.rs © 2012.

Štampano na recikliranom papiru.

